

בידי יהודיה שקיבלה בשנת 1942 היתר לעלות לארץ במיסגרת הסכם בריטי-גרמני על חילופי אזרחים. כיוון שבעלה ישב בארץ הסכימו להתיר לה לצאת תמורת גרמנים שהוחזקו ע"י הבריטים בארץ. ההיתר זיכה את האשה לעלות עם ילדיה. אולם כיוון שאחד מבניה מת אימצה אותה אשה את אלי ונטלה אותו עמה לארץ כבנה.

בארץ נשלח לבית בן-דודו בתל-אביב, הגיע לבית-הספר הדתי ב"ל" כשהוא דובר רק פולנית ואידיש. חבוש קאסקט נכנס אלי לכיתה. "יש מישהו שידע אידיש?" שאל המנהל מישרי שליווה אותו.

ואז שיף, כיום כתבו הצבאי של הארץ, הרים את ידו. שיף יליד צרפת, ידע אידיש וקיבל את אליהו גוטליב תחת חסותו. גוטליב היה נער קטן וצנום שהגיע ישר מן הבערה, כשוו עדיין השתוללה. למרות בדידותו הוא השתלב במהרה והתאקלם בחברה הצברית. הוא הצטרף לשבט צופי העדה הדתי ומשם הגיע אחר-כך לבית-ר. כבר בכיתה ח' גילה כושר ביטוי וחשיבה, חיבר חוברות בלשים בעברית שעלו בתיכומן ובשפתו על אלו שכתבו חבריו לכיתה.

הזעזועים פקדו את גוטליב רק בשנת 1945 בתום המלחמה. אז נודע לו על מות אביו ועל מותה של אמו בדרך אליו. אח ואחות נוספים שלו ניצלו. כאשר בישרו לו על כך אפילו לא הויל דמעות. כבר אז היה מחושל ונוקשה.

פולחן של

סודיות ומסתורין

כשסיים את לימודיו בבית-הספר העממי יצא אל שוק העבודה. הוא החל לעבוד כפקיד זוטא בחברת-החשמל. למד אחרי הצהריים בכוחות עצמו כשהוא מכשיר את עצמו ללונדון מטריקוליישן. בחינות-הבגרות האקסטרניות שנעשו ב-אנגליה.

בגיל 16 כבר זכה בתעודת הבגרות

דנט בסורבון. מצד שני איש הביון, המפ"עיל רשת ארוכת חוטים. אנשים גילו במהרה את חושי האחריות והחברות המפותחים שלו. מעולם לא היה מפקיר איש משלו ש"נשרף". אמרו עליו: "כל אימת שחש שאחד האנשים בשטח מצוי בסכנה, היה נוטל את המטוס הראשון ויוצא אליו בכיסוי מתאים במטרה להזיירו או ל"חלצו".

ב-1955 מצא פנאי לחבר מחקר מעמיק על יחסי ברית-המועצות וישראל. משרד-החוץ, אליו נשלח המחקר, סרב לפרסמו. סיבת הדחייה: מסקנותיו ותחזיותיו היו פסימיות מדי. לימים התממשו כל תצי-פיותיו.

בין שליחות עלומה אחת לשנייה נשא לאשה גרושה יהודיה בצרפת, אם לילד, נירעם, המשרת כיום בצה"ל. למרות ש-לפני שנים מספר הסתיימו נישואין אלה בגירושין, שומר אלי על הקשר עם הילד, מתייחס אליו כאל בנו.

עשר שנים חי בן-אלישר בפולחן של סודיות, מיסתורין וחשאיות. הוא זכה ל-הערכתו האישית של איסר הראל, נחשב תקופה מסוימת כבן-טיפוחיו. כאשר הת-מנה מאיר עמית כראש המוסד ב-1964 היו לבן-אלישר חילוקי-דיעות עמו והוא פרש מהמוסד. הוא המשיך אז את לימודיו במכון ללימודים בינלאומיים ב"נבנה, כש-מורהו — אשר הפך גם לידידו האישי — הוא שאול פרילנדר. לעבודת-המחקר שלו במכון בחר את נושא "היהודים במדי-1933-1939".

הוא רצה להבין כיצד הגיעו הנאצים אל הפתרון הסופי לבעייה היהודית — ההשמדה. התיוה שהגיע אליה היתה יוצאת-דופן: ניתן היה למנוע את השואה ולהציל חיי שישה מיליון יהודים. המעצי-מות הגדולות ולא הגרמנים, הם שדחפו לשואה. הגרמנים ביקשו לפתור את הבעיה היהודית בדרך של גירוש, בדומה לגירוש ספרד. אולם אדישותן של המעצמות ש-סירבו לקלוט את הפליטים היהודים, היא שדחפה את הנאצים אל פתרון ההשמדה. המחקר הופיע כספר בהוצאת דולייאר

שליחות בקאהיר

המכובדת בפאריס. בעצם ימים אלה מש-לים בן-אלישר פרק נוסף מיוחד במחקר לקראת הוצאתו-לאור בעברית.

עסקו בלי

מרפקים

בתקופת ההמתנה שקדמה למיל-חמת ששת-הימים חזר בן-אלישר ל-ארץ, אל דירה שרכש כבר קודם לכן בתל-אביב. הוא הוצב למילואים לחטיבה (המשך בעמוד 35)

תוך כדי לימודיו בסורבון התקשרו אליו נציגי המוסד הישראלי למודיעין, ביקשו לגייסו. הוא היה בן 18 ואמור היה להת-גייס לצה"ל. הציעו לו שירות במוסד. "אבל אני הניך בית-ר ופעיל בתנועת החרות", הסביר בן-אלישר שידע על הפרי-ליטיזציה ששררה אז במגנגונים החשאיים עליהם היה מופקד או איסר הראל. למרות זאת קיבלוהו ולא הצטערו. לימים הלך שמו לפניו כאיש חרות היחיד שהגיע לעמדה בכירה במוסד.

מאז, למשך תקופה של עשר שנים, לבש בן-אלישר זהות כפולה. מצד אחד הסטרי-

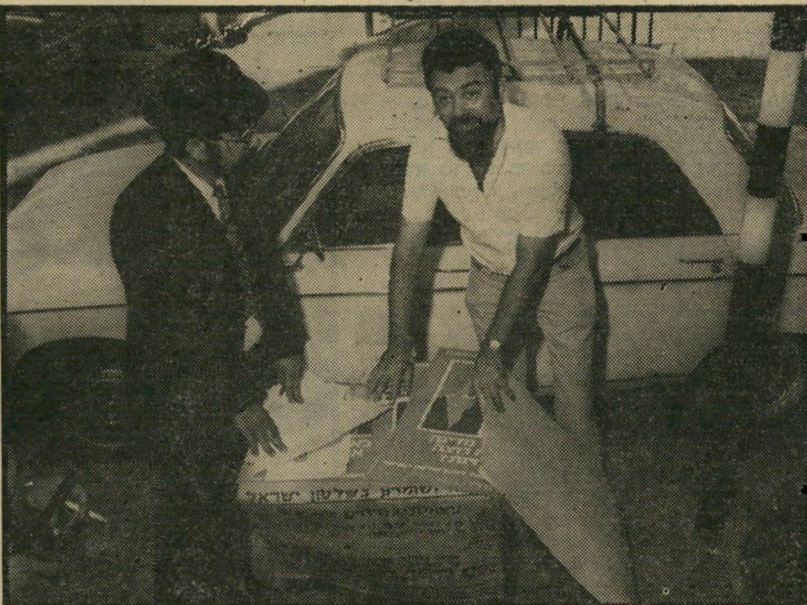
פילדפיה בארצות-הברית. היא ניסתה להביאו אליה ולממן את המשך לימודיו. אבל הוא לא קיבל אשרה אמריקאית. נטל את הסכונותיו ויצא לפאריס בתקווה שייקל לו לקבל אשרה משם. כשלא עלה הדבר בידו נשאר ללמוד בפאריס.

הוא היה בן 16 וחצי, נוכרי ובודד בעיר זרה, שטרם שלט בצרפתית. התגורר בעי-ליית-רג קטנה, עבד למחייתו כשומר-לילה בשגרירות הישראלית ונרשם ללימוד מדי-עי המדינה בסורבון. עבודת-הגמר שלו עשויה להועיל בתפקידו החדש: אמנת קושטא על זכויות השיט בתעלת-סואץ.

הבריטית, אותה תקופה היה פעיל בהדבקת כרוזים באצ"ל, גיבש את דיעותיו הלא-ריות ואת הערצתו למפקד האצ"ל, מנחם בגין.

מכריו מאותה תקופה מגדירים אותו כ"צמח מיוחד". הוא לא היה צבר, אבל גם לא הפליט הרכוכי האופייני שהגיע מהגולה. הוא גילה חוש מיוחד לשפות. כיום הוא שולט באנגלית, צרפתית, אי-טלקית, פולנית וגרמנית, מלבד העברית והאידיש.

כשעבר את בחינות-הבגרות ביקש אלי להסתייע באחותו שהתבססה ב-

בן-אלישר עם החוג המצומצם של מקורבי ראש-הממשלה בלשכתו. מימין נראה דובר הממשלה, אריה נאור ומשמאל, מזכירו האישי וראש לשכתו של בגין, יחיאל קדישאי. קשריו עם בגין הם הרבה מעבר לקשרי עבודה ודיעה בלבד והם העושים אותו לאיש המתאים לשיחות בוועידת קאהיר.

העסקו המיפלגתי אליהו בן-אלישר בתמונה שצולמה לפני כשני חיים, בעת שהתייצב ברחוב כדי להחתימ עוברים ושבים על עצומה למניעת נסיגה מיהודה ושומרון. במשך שנים רבות חרש את הארץ בפעילות הסברתית למען תנועתו, לא היסס ליטול על עצמו כל תפקיד.